TILTAKSLISTER:

- **BIOLOGISK MANGFOLD**
- **PLAST OG MARIN FORSØPLING**
- **URBANT LANDBRUK**
- **MILJØKVALITET I OSLOFJORDEN**
- **DYREVELFERD**
- **GÅSTRATEGI**

(Tiltak merket med «justert» har justert tekst sammenlignet med tiltaksliste for 2025.)

Biologisk mangfold

TILTAKSLISTE BIOLOGISK MANGFOLD 2026 – 2029					
Tiltak		**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak 2026**	**År**
Delmål 1. Forbedret kunnskapsgrunnlag om det biologiske mangfoldet i Oslo					
1.1	**Supplere og oppdatere kommunens naturdatabase gjennom naturkartlegging** Gjennomføre årlige kartlegginger av naturtypelokaliteter og artskartlegging med mål om å ha et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag om det biologiske mangfoldet i Oslo. Dette omfatter kartlegging av både arealer som ikke tidligere har vært kartlagt og rekartlegging av tidligere kartlagte arealer.	Bymiljøetaten	-	Justeres og videreføres	Løpende
1.2	**Kartlegge fremmede arter med økologisk risiko** Gjennomføre særskilt kartlegging av arter som har stort invasjonspotensial og en negativ økologisk effekt på hjemmehørende arter.	Bymiljøetaten	-	Justeres og videreføres	Løpende
1.3	**Kartlegge alvorlige plantesykdommer** Gjennomføre særskilt kartlegging med hensyn til spredning av alvorlige plantesykdommer. Tiltaket rettes hovedsakelig mot planteskadegjøreren *Phytophthora*, som kan utgjøre en stor trussel for trær.	Bymiljøetaten	-	Justeres og videreføres	Løpende
1.4	**Naturverdier på kommunal grunn** Sørge for oppdatert kunnskap om naturverdier på grunn som virksomheten eier eller forvalter, og gode rutiner for å ivareta naturverdier i egen arealplanlegging og -forvaltning og ved kjøp, salg og prosjektgjennomføring.	Virksomheter som har oppgaver som eier eller forvalter av kommunal grunn	Bymiljøetaten	Nytt tiltak	Løpende

1.5	**Fremmede arter på kommunal grunn** Sørge for oppdatert kunnskap og gode rutiner for håndtering av utvalgte fremmede arter med stor økologisk risiko på grunn som virksomheten eier eller forvalter.	Virksomheter som har oppgaver som eier eller forvalter av kommunal grunn	Bymiljøetaten	Nytt tiltak	Løpende
Delmål 2. Sikring av arealer for naturmangfold					
2.1	**Prinsipp om arealnøytralitet** Vurdere hvordan arealnøytralitet skal forstås og følges opp. Innføre verktøy som gjør det mulig å innføre arealnøytralitet som et premiss for arealforvaltningen. Oslo skal samtidig møte befolkningsvekstens arealbehov.	Byrådsavdeling for byutvikling	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Justeres og videreføres	2026-2027
2.2	**Påvirke rammebetingelser for biologisk mangfold** Vurdere behovet for å jobbe opp mot staten for å revidere og styrke lovverket for å sikre tilstrekkelige hjemler for kommunen til å stille krav til naturvern og naturrestaurering, som en oppfølging av Naturavtalen. Tiltaket kan også inkludere andre temaer, som å fremme nye nasjonale tiltak for å begrense problematiske fremmede arter, og å samarbeide med staten og nabokommuner for å begrense nedbygging som truer naturverdier.	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Byrådsavdeling for byutvikling	Justeres og videreføres	Løpende

2.3	**Kartlegge arealer med potensiale for etablering eller restaurering av natur** Kartlegge og utarbeide kartlag som synliggjør hvilke av Oslos arealer som egner seg for etablering, reetablering eller restaurering av natur, samt hvilke naturtyper som lar seg restaurere hvor. Kartlaget vil sammen med kartlagene *verdifulle naturtyper* og *restaurerte naturmiljøer* gi grunnlag for å analysere hvor det er mangel på arealer/behov for å skape sammenhengende områder for å sikre utvalgte rødlistede arter og naturtyper.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten	Justeres og videreføres	2026-2028
2.4	**Utarbeide grunnlag for å endre eller oppheve eldre reguleringsplaner med store naturverdier** Gjennomgå reguleringsplaner der det er kartlagt naturtypeområder med nasjonal og regional verdi (A- og B-områder). Utarbeide en oversikt over hvilke planer som bør prioriteres for omregulering eller oppheving for å sikre naturverdiene.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten	Justeres og videreføres	2025-2026
2.5	**Nytt statlig områdevern** Vurdere behov for nytt statlig områdevern etter naturmangfoldloven. Gjennomgå eksisterende statlig områdevern med formål å sikre at vernet er tilstrekkelig for å ivareta områdenes biologiske mangfold. Vurdere behov for å utvide verneområdene, revidere vernebestemmelser eller andre tiltak. Der det avdekkes behov for nytt eller utvidet statlig vern skal kommunen være en pådriver for dette.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	Løpende
Delmål 3. Styrket skjøtsel og forvaltning av naturverdier					
3.1	**Revidere og utarbeide nye forvaltnings- og skjøtselsplaner**	Bymiljøetaten	-	Justeres og videreføres	Løpende

	Revidere og utarbeide nye forvaltnings- og skjøtselsplaner for Hovedøya. Utarbeide skjøtselsplaner for Skøyenparken. Fortløpende vurdere om det bør utarbeides forvaltnings- og skjøtselsplaner for andre biologisk viktige og verdifulle arealer/områder.				
3.2	**Overvåke biologisk mangfold** Overvåke status for verdifulle naturtypelokaliteter gjennom å oppsøke utvalgte kartlagte naturtyper, evt. også truede arter. Blomsterenger overvåkes årlig. Kommunen samarbeider med frivillige og profesjonelle kompetansemiljøer.	Bymiljøetaten	-	Justeres og videreføres	Løpende
3.3	**Skjøtsel av blomsterenger mv.** Gjennomføre hensiktsmessig skjøtsel for å ivareta intakte og restaurerte blomsterenger, der slått, beiting og bruk av høy inngår som sentrale elementer. Blomsterenger inkluderer åpen grunnlendt kalkmark, slåtteenger, naturbeitemarker og andre blomsterenger.	Bymiljøetaten	Gravplassetaten, Oslobygg KF, enkelte bydeler, Kulturetaten	Justeres og videreføres	Løpende
3.4	**Naturvennlig park- og friområdeforvaltning** Ivareta biologisk mangfold og tilrettelegge for mer vill natur og villpollinatorvennlig beplantning i kommunens forvaltning av parker og friområder.	Bymiljøetaten, bydelene	Gravplassetaten, Oslobygg KF	Videreføres	Løpende
3.5	**Skjøtsel av amfibiedammer** Gjennomføre enklere skjøtselstiltak, som fjerning av uønsket vegetasjon i og ved dammer, der det ikke er behov for omfattende restaurering.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	Løpende
3.6	**Skjøtsel av restaurert myr** I Oslo kommunes skoger arbeides det systematisk med restaurering av myrer. Flere av de restaurerte myrene har behov for oppfølgende skjøtsel de første årene etter restaurering, særlig fjerning av oppslag av løvtrær.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	Løpende
3.7	**Skjøtsel av biologisk verdifulle skogmiljøer** Gjennomføre skjøtselstiltak for å opprettholde og tilbakeføre verdier i skogmiljøer i byggesonen og i	Bymiljøetaten	-	Videreføres	Løpende

	Marka, med fokus på skogmiljøer som er kartlagt som naturtyper.				
3.8	**Skjøtsel av store gamle enkelttrær** Tiltaket omfatter fristilling av biologisk viktige store trær ved å fjerne oppslag av småtrær i nærheten og hensyn til dødt trevirke i forbindelse med beskjæring av gamle trær.	Bymiljøetaten	Virksomheter som har oppgaver som eier eller forvalter av kommunal grunn	Justeres og videreføres	Løpende
3.9	**Bekjempe fremmede arter og villfyllinger** Gjennomføre målrettede tiltak og kampanjer for å øke mengden hageavfall som leveres på hageavfallsmottak, redusere mengden hageavfall som dumpes i naturområder, samt øke kunnskapen og bevisstheten rundt spredning av fremmede plantearter og plantesykdommer.	Bymiljøetaten	Renovasjons- og gjenvinningsetaten, Bydelene	Justeres og videreføres	Løpende
3.10	**Bekjempe fremmede problematiske plantearter** Styrke arbeidet med å bekjempe fremmede problematiske plantearter. Prioritere innsats mot flere arter og på flere områder i kommunen. Kartlegge og gjennomføre konkrete oppryddingstiltak av villfyllinger med hageavfall. Grove overtredelser vil politianmeldes.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	Løpende
3.11	**Tilsyn med flytting av løsmasser** Vurdere hvordan kommunen, som et supplement til statlig aktivitet, kan føre tilsyn med flytting av løsmasser i forbindelse med enkelte bygg- og anleggsprosjekter for å hindre/begrense spredning av fremmede arter.	Plan- og bygningsetaten, Bymiljøetaten		Nytt tiltak	2026

Delmål 4. Økt informasjonsarbeid og samarbeid om biologisk mangfold					
4.1	**Informere om biologisk mangfold** Arrangere seminar om ivaretakelse og skjøtsel av natur rettet mot borettslag, sameier, velforeninger, organisasjoner og interesseforeninger i kommunen. Gjennomføre informasjonstiltak som skilting og forbedret digital informasjon på kommunens nettsider. Avklare hovedbudskap, begrepsbruk og viktige kommunikasjonsområder og samarbeide med frivillige organisasjoner.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	Løpende
Delmål 5. Bærekraftig høsting og gjenoppbygging av bestander					
5.1	**Utarbeide statusrapport for truede arter** Statusrapporten skal danne grunnlag for ivaretakelse, gjenoppbygging og eventuelt reintroduksjon av bestander av truede arter. De mest truede artene og arter som Oslo har et spesielt nasjonalt og internasjonalt ansvar for, skal prioriteres.	Bymiljøetaten	-	Justeres og videreføres	2026-2027
5.2	**Etablere fredningsområder for marine organismer** Vurdere behov for fredningsområder for marine arter. Tiltaksliste Oslofjorden, delmål 3 Habitatforbedrende tiltak, konkretiserer hvilke marine sikringstiltak som gjennomføres.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	Løpende
Delmål 6. Restaurering og ivaretakelse av natur					
6.1	**Restaurere myr** Restaurere grøftede myrer i Oslo kommunes skoger for å øke verdien for biologisk mangfold, og som tiltak for karbonlagring, klimatilpasning og økt opplevelsesverdi. Aktuelle myrer for restaurering vil vurderes fortløpende, og rikmyrer og sumpskog vil prioriteres.	Bymiljøetaten	Klimaetaten	Justeres og videreføres	Løpende

6.2	**Restaurere blomsterenger mv.** Restaurering av arealer med åpen grunnlendt kalkmark, slåtteenger, naturbeitemarker og andre blomsterenger som er forringet av gjengroing, fremmede arter eller andre utfordringer. Utarbeide skjøtselsplaner for å ivareta de biologiske kvalitetene i blomsterengene. Støtte opp om kartlegging, etablering og restaurering av blomsterenger i privat regi.	Bymiljøetaten	-	Videreføres	Løpende
6.3	**Restaurere amfibiedammer** Restaurere dammer som står i fare for å gro igjen, først og fremst i byggesonen. Etablering av amfibiehotell kan være aktuelt. Dammer er særlig viktige for amfibier, men også for fugler, vannplanter og en rekke vanntilknyttede insekter og andre virvelløse dyr.	Bymiljøetaten	-	Justeres og videreføres	Løpende
6.4	**Restaurere vassdragsnatur** Utrede og gjennomføre restaureringstiltak for å heve habitatkvaliteten i og langs vassdrag, med hovedfokus på Alnavassdraget. Etablere og styrke kantsoner langs vassdragene slik at de får en god økologisk funksjon. Utbedre vandringshindre for fisk. Restaurere minst én lengre delstrekning av et vassdrag per år.	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten	Justeres og videreføres	Løpende
6.5	**Restaurere marin natur** Tiltaksliste Oslofjorden, delmål 3 Habitatforbedrende tiltak, konkretiserer hvilke marine restaureringsprosjekter som gjennomføres.	Bymiljøetaten	Klimaetaten, Oslo Havn KF	Justeres og videreføres	Løpende
6.6	**Styrke truede treslag** Styrke kommunens innsats for truede treslag, gjennom å produsere og plante treslag som alm og ask.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten v/Oslotrær	Videreføres	Løpende
6.7	**Ikke tillate privat hogst og inngrep i gammelskog og myr i privat skog**	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Regionkontor Landbruk, Bymiljøetaten,	Justeres og videreføres	Løpende

	Gammelskog og myr har et rikt artsmangfold og må bevares. Etter forskrift om skogbehandling og skogsdrift i Oslo og nærliggende kommuner § 7, skal planlagt hogst godkjennes av kommunen. Kommunen kan i denne forbindelse nekte hogst eller gi pålegg om hvordan hogsten skal gjennomføres dersom hogsten kan føre med seg vesentlig ulempe for friluftsliv, naturmiljø, landskap eller kulturminne. Tiltaket innebærer å vurdere hvilke instrukser kommunen bør gi til Regionkontor Landbruk slik at det ikke innvilges søknader om hogst og andre inngrep i gammelskog og myr som gir negative konsekvenser for naturmangfold og klima.		Klimaetaten		
6.8	**Begrense nye landbruksveier** Landbruksveier gir store og irreversible inngrep i naturområder, og bidrar til å true artsmangfoldet. Det er allerede et omfattende nettverk av skogsbilveier i Marka, og nye veier bør unngås eller begrenses så langt mulig. Etter forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksvei § 2-1 kan nybygging og ombygging av landbruksveier ikke iverksettes uten skriftlig tillatelse. Kommunens myndighet er delegert til Regionkontor Landbruk for landbruksvei som er 500 meter og for landbruksveier større enn 500 meter er bystyret selv myndighet. Tiltaket innebærer å vurdere hvilke retningslinjer som skal ligge til grunn for instruks til Regionkontor Landbruk, for å sikre at veisøknader innvilges kun helt unntaksvis.	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	Regionkontor Landbruk, Bymiljøetaten, Klimaetaten	Justeres og videreføres	Løpende

Plast og marin forsøpling

TILTAKSLISTE PLAST OG MARIN FORSØPLING 2026-2029				
Tiltak	**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak 2026**	**År**
1. **Redusert forbruk av engangsplast**				
1.1 Tilrettelegge for redusert engangsplast og emballasje i anskaffelser ved å: - Veilede innkjøpere og bestillere i kommunens egne virksomheter - stille krav i prioriterte samkjøpsavtaler for hele kommunen.	Utviklings - og kompetanseetaten	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres	Løpende
1.2 Stille krav for redusert bruk av plast, som engangsprodukter og emballasje, samt alternativer til jomfruelig plast i anskaffelser.	Alle virksomheter	Utvikling - og kompetanseetaten	Videreføres	Løpende
1.3 Tilrettelegge for og veilede ansatte om redusert bruk av plast- og engangsprodukter i kommunens virksomheter, samt forvalte støtteordning for plastreduksjon.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.4 Stille krav om at bruk av unødvendige engangsartikler i plast reduseres når kommunal eiendom leies ut til arrangementer, samt veilede arrangører mot mer plastsmarte arrangementer.	Bymiljøetaten, bydeler		Videreføres	Løpende
1.5 Finne miljøvennlige alternativer til unødvendig engangsplast i kommunens kantiner ved å: - Veilede private aktører som drifter kantiner - Stille krav i nye kontrakter om å ikke bruke engangsplast	Bymiljøetaten, Alle virksomheter		Justeres og videreføres	Løpende
2. **Forebygging av forsøpling og håndtering av plastavfall**				
2.1 Sette ut smarte avfallsbeholdere som har komprimator og automatisk signal for tømming, i bybildet og spesielt langs kaikant.	Oslo havn, Bymiljøetaten		Videreføres	2023 -
2.2 Gjøre tiltak i egen drift, samt påvirke nedstrømsaktører og regelverk, for å øke materialgjenvinningsgraden av plast.	Renovasjons- og gjenvinningsetaten	Klimaetaten	Videreføres	Løpende
2.3 Etterse at utbyggere (grunneier etter forurensningsloven) og deres samarbeidspartnere, følger opp sitt ansvar for å forebygge spredning av plast utenfor byggeplasser, gjennom tilsyn kommunen har på byggeplasser.	Plan - og bygningsetaten		Videreføres	Løpende
2.4 I dialog med byggebransjen, finne målrettede tiltak som forbedrer praksisen for avfallhåndtering og materialgjenvinning av plastemballasje.	Oslobygg KF	Klimaetaten, Bymiljøetaten	Videreføres	Løpende

2.5 Gjennom de kommunale virksomheter som er ansvarlig for bygg- og anleggsvirksomhet, stille krav i kontrakter for å sikre at plastavfall fra byggeplasser ikke kommer på avveie, med særlig aktsomhet for byggeplasser nær Oslofjorden.	Oslobygg KF, Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten	Utvikling- og kompetanseetaten, Klimaetaten, Bymiljøetaten	Videreføres	Løpende
2.6 Utvikle krav og kriterier for redusert bruk av plast i kommunale byggeprosjekter, og teste Futurebuilts kriterier i enkelte relevante anskaffelser.	Oslobygg KF		Nytt tiltak	Løpende
3. **Opprydding og marin forsøpling**				
3.1 Legge til rette for frivillig rydding i Oslo gjennom støtteordninger og bistand til avfallshåndtering. Engasjere innbyggere og frivillige gjennom Vårrusken.	Bymiljøetaten, Oslo Havn		Justeres og videreføres	Løpende
3.2 Gjennomføre Gaterusken, som er et samarbeid mellom Rusken og Kirkens Bymisjon, om å rydde gatene i sentrum.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.3. Systematisk rydde strender og elver, samt rydde områder som er vanskelig tilgjengelig.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.4 Forvalte støtteordning for småbåthavner i Oslo for tiltak som hindrer spredning av miljøgifter og mikroplast fra vedlikehold av fritidsbåter, samt oppryddingstiltak av havbunnen ved tilhørende havneområder.	Bymiljøetaten		Videreføres	2023-2025
3.5 Økt innsats rettet mot fjerning av båter som er sunket eller står i fare for å synke i indre Oslofjord	Bymiljøetaten	Oslo Havn, Brann- og redningsetaten	Videreføres	2023 -
3.6 Arbeide for å fase ut bruk av eksponert isopor (EPS) som materiale i flyteelementer ved havner og private brygger i indre Oslofjord.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.7 Støtte arbeid for å utvikle ny teknologi for å samle opp plast og forhindre spredning til fjorden.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
4. **Mikro- og nanoplast**				
4.1 Følge opp resultater fra 2024 om prøvetaking fra vaskerier og industribedrifter. Spre funn og gå i dialog med utvalgte bedrifter og bransjeforeninger.	Vann- og avløpsetaten, Bymiljøetaten		Nytt tiltak	2026 -
4.2 Være oppdatert på kunnskap, regelverk og konsekvenser av mikroplast i avløpsslam til landbruksjord	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
4.3 Arbeide for at mikroplast blir en måleparameter knyttet til overløpsutslipp og forurenset overvann	Vann- og avløpsetaten	Vannområdet Oslo, Plan- og bygningsetaten	Nytt tiltak	2026 -

4.4 Utrede mengden og forhindre mikroplast på avveie fra forurensede snømasser og oppløst vegmerking.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	2026-2028
5. Kunnskap, informasjon og samarbeid				
5.1 Være en pådriver, og forvalte støtteordning for næringslivet, innen uttesting av ombruksløsninger for take-away emballasje i Oslo.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
5.2 Gjennomføre informasjonsarbeid rettet mot Oslos innbyggere om hvordan man kan redusere unødvendig bruk av plast og unngå plastforsøpling.	Bymiljøetaten	Klimaetaten, Renovasjons - og gjenvinningsetaten	Videreføres	Løpende
5.4 Øke kunnskapen om plastforsøpling og materialgjenvinning blant alle Oslos 4. klasse elever, gjennom undervisningsopplegget på SirkuLÆR, et opplæringstilbud hos Renovasjons- og gjenvinningsetaten på Haraldrud.	Renovasjons- og gjenvinningsetaten		Videreføres	Løpende
5.5 Øke kunnskapen om plastsortering og motivere til endret atferd gjennom: - Å besøke Oslos innbyggere for å gi personlig veiledning - Kommunikasjon mot Oslos innbyggere	Renovasjons- og gjenvinningsetaten		Videreføres	Løpende
5.6 Samarbeide med næringslivet samt organisasjoner nasjonalt og internasjonalt, for å redusere bruken av plast og bekjempe marin forsøpling.	Bymiljøetaten	Klimaetaten	Videreføres	Løpende

Urbant landbruk

TILTAKSLISTE FOR URBANT LANDBRUK 2026-2029				
Tiltak	**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak 2026**	**År**
1. Areal for urbant landbruk				
1.1 Ivareta at urbant landbruk vurderes i planprosesser og byutviklingsprosjekter.	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres	2021-2026
1.2 Tilby utleie av ledig kommunalt areal som egner seg til dyrking og følge opp aktørene som får leie. Gjelder ikke lokaler.	Bymiljøetaten	-	Justeres og videreføres	Løpende
1.3 Ved ny beplanting eller ved erstatning av trær skal det vurderes å ta i bruk frukttrær.	Bymiljøetaten	-	Tiltak tas inn igjen	Løpende
1.4 Regenerativt landbruk i to kommunale besøksgårder - Fortsette å utvikle og ta i bruk de regenerative metodene Sørli besøksgård drives etter med kompost, aktiv styring av beite og minimal jordbearbeiding - Bogstad Gård driftes etter regenerative metoder	Bymiljøetaten	-	Justeres og videreføres	2021-2027
1.5 Barnas bed Plante ca. 15 grønnsaksbed i nærheten av barnehager og skoler. Når mulig inviteres barnehagebarn til å delta på selve plantingen.	Bymiljøetaten	-	Videreføres	Løpende
2. Urbant landbruk som verktøy i kommunen				
2.1 Øke antallet frukttrær innenfor byggesonen i Oslo kommune i samarbeid med jobbprosjekter for ungdom.	Plan- og bygningsetaten v/Oslotrær	Bydelene,	Justeres og videreføres	2023-2029
2.2 Videreutvikle Geitmyra skolehage som kommunalt kompetansesenter for skolehagevirksomhet	Utdanningsetaten	-	Justeres og videreføres	2021-2030
2.3 Pilotprosjekt. Deichman Torshov - Oslos første bibliotek med spiselig takhage. Utvikle bibliotekene som utstillingsvinduer og kunnskapsbaser for urbant landbruk.	Deichman	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres	2020-2027
3. Samarbeid og kunnskap				

3.1 Sørli gård bygger opp kompetanse om metoder for lagring og foredling av egne grønnsaker og kjøtt	Bymiljøetaten	-	Videreføres	Løpende
3.2 Videreutvikle Losæter som kompetansesenter for urbant landbruk i Oslo. Styrke møteplassen og tilby en arena for kurs- og kunnskapsformidling.	Bymiljøetaten	-	Videreføres	2021-2028
3.3 Etablere og vedlikeholde kartdata og indikatorer for urbant landbruk.	Bymiljøetaten	-	Justeres og videreføres	Løpende
3.4 Utarbeider og følger opp kunnskapsgrunnlag om matproduksjonspotensiale for Oslo	Regionkontor Landbruk	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres	2024-2027
4. Kommunikasjon				
4.1 Koordinere erfaringsdeling og kommunikasjon om urbant landbruk innad i kommunen og ut mot innbyggere.	Bymiljøetaten	Bydeler, Regionkontor Landbruk, Deichman	Justeres og videreføres	2025-2028
4.2 Formidle dyrkekurs Kunnskapsheving og lavterskeltilbud for befolkningen. Kan arrangeres av de kommunale gårdene eller av eksterne aktører.	Bymiljøetaten	Deichman	Justeres og videreføres	2020-2029
4.3 Deichman dyrker Deichman filialer formidler om urbant landbruk gjennom frøbibliotek og andre aktiviteter som følger sesongen. Dyrkefestival gjennomføres i mars-april.	Deichman	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres	2025-2028
4.4 Spre informasjon om samspillet mellom urbant landbruk og biologisk mangfold	Bymiljøetaten	-	Videreføres	2025-2027

TILTAKSLISTE FOR Å HEVE MILJØKVALITETEN I OSLOFJORDEN					
	Tiltak	**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak 2026**	**År**
1. **REDUSERE TILFØRSEL AV NÆRINGSSTOFFER**					
1.1 Vann- og avløpstiltak					
1.1.1	Vurdering ytterligere økning av rensegrad ved endret drift (inkl. kostnadsvurdering), og optimalisering av renseprosessene for å øke rensegradene (løpende) (dersom driftstiltak ikke er tilstrekkelig kan det utløse investeringstiltak). Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	2024-2026
1.1.2	Samarbeid mellom Bekkelaget renseanlegg og VEAS for å minimere overløp og utslipp til fjorden. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
1.1.3	Kontinuerlig rehabilitering og fornyelse av det kommunale ledningsnettet/ avløpsnettet for å redusere utslipp av spillvann, pålegge private utbedring av stikkledninger, samt redusere tilførsel av overvann til kommunalt nett.	Vann- og avløpsetaten		Nytt tiltak	Løpende
1.1.4	Gjennomføre separering av stikkledninger i forbindelse med rehabilitering av avløpsnettet. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
1.1.5	Sikre at utslipp fra avløpsanlegg for spredt bebyggelse renses i tråd med rensekravene i forurensingsforskriftens kapittel 12 og 13. *Jf. tiltak 4 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
1.1.6	Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser til utslipp av avløpsvann (separate avløpsanlegg). *Jf. tiltak 7 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
1.1.8	Etablering av septikmottak for fritidsbåter. *Jf. Tiltak 5 i Helhetlig plan for ren og rik Oslofjord.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	2024-2026
1.2 Landbrukstiltak					
1.2.1	Kontroll og tilsyn av regelverk knyttet til jordbruksproduksjon og vannmiljø delegert til kommunene; krav til gjødslingsplan, lagring og bruk av husdyrgjødsel, regionale miljøkrav for jordbruket, krav	Regionkontor Landbruk		Nytt tiltak	Løpende

	til kantsone mot vassdrag på minst 2m (*Jf. Tiltak 14 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord)*				
1.2.2	Regionalt miljøprogram (RMP) - miljøtilskudd til gårdbrukere som forvaltes lokalt etter regional prioritering i fylkene (Eks. grasdekte kantsoner mot vassdrag, arealer ute/med utsatt jordarbeiding, fangvekster). Veiledning, saksbehandling og kontroll med ordningen. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*	Regionkontor Landbruk		Justeres og videreføres	Løpende
1.2.3	Veiledning og saksbehandling av ordningene: - Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) - Dreneringstilskudd Miljøtilskudd med lokalt prioriterte og tildelte midler iht. retningslinjer i tråd med nasjonale og regionale føringer. (Eks. fangdammer, utbedre hydroteknisk anlegg, gjenåpning av jordbruksbekker). *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Regionkontor Landbruk		Justeres og videreføres	Løpende
1.2.4	Følge opp og planlegge søknad for etablering av fangdam i jordbruksbekk med hensikt om rensning av avrenning fra jordbruksareal.	Regionkontor Landbruk		Nytt tiltak	2025-2029
2. REDUSERE TILFØRSEL AV MILJØGIFTER OG MIKROPLAST					
2.1 Forurenset overvann					
2.1.1	Kartlegge overvannsnettet i Oslo kommune for å redusere tilførsel av urbant forurenset overvann. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten	Videreføres	2025-2029
2.1.2	Kartlegge og gjennomføre rørinspeksjon av overvannsledninger på Sjursøya ved hjelp av drone.	Oslo Havn KF		Nytt tiltak	2025 -
2.1.3	Utarbeide grenseverdier for utslipp av forurenset overvann til resipienter for Oslo kommune. Arbeid innenfor temagruppen "Forurenset overvann" under Vannområde Oslo. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten Plan- og bygningsetaten	Videreføres	2025-2027
2.1.4	Sikre arealer til infiltrasjon og rensing av overvann gjennom å arbeide for en tverretatlig samordning av rutiner og verktøy for plan- og byggesaksbehandling. *Jf. Handlingsplan for overvann tiltak 12 og 16.*	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Oslo Havn KF	Nytt tiltak	Pågående
2.1.5	Styrke interne rutiner for sikring av areal til rensetiltak og driftsoppfølging av lokale overvannstiltak i BYMs prosjekter gjennom oppdatering av interne veiledere og kartfesting av anlagte tiltak og deres driftsbehov.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	Løpende

2.1.6	Være en aktiv pådriver til gjennomføring av pilotprosjekter for rensing av veivann ved hjelp av naturbaserte løsninger.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	Løpende
2.2 Vann- og avløpstiltak					
2.2.1	Videreutvikle arbeidet oppstrøms vann- og avløpsnettet for å redusere tilførsler av forurensninger til avløpsnettet. Arbeid opp mot husholdninger og bedrifter tilknyttet avløpsnettet - risikokartlegging og bevisstgjøring. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
2.2.2	Prøvetaking og analyse av miljøgifter og legemidler inn og ut av Bekkelaget renseanlegg i tråd med forslag til revidert avløpsdirektiv (herunder også legemidler). *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	2024-2026
2.3 Veidriftstiltak					
2.3.1	Gjennomføre tømming av sandfang og gatefefeiing, og levere til godkjente deponier. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og tiltak 3 i Helhetlig handlingsplan for ren og rik Oslofjord.*	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	Løpende
2.3.2	Økt tømming av sandfang som er kritiske ift. spredning av forurensning til vassdrag. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og tiltak 3 i Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord.*	Bymiljøetaten		Videreføres	2025-2028
2.3.3	Videreutvikle kartløsning for sandfang med historikk for tømming for bedre prioritering av områder med behov for tømming. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og tiltak 3 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.*	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	2026-2028
2.3.4	Utrede og optimalisere selve tømmerutinen for sandfang for å minimere spredning av miljøgifter til vassdrag og fjorden gjennom tømmeprosessen. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo og tiltak 3 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.*	Bymiljøetaten		Videreføres	2024
2.3.5	Teste ut smart sandfangsteknologi. Trinn 1: sette ut sensorer (utført) Trinn2: analysere data	Oslo Havn KF		Nytt tiltak	2025-
2.4 Snøhåndtering					
2.4.1	Årlig oppdatering av Bymiljøetatens snøhåndteringsplan. I dette; videreføre smelteanlegget (snølekteren) for rensing av	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	Løpende

	smeltevannet før utslipp til fjorden (snølekteren). *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*.				
2.4.2	Oppgradere renseanlegg på Åsland snødeponi. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*.	Bymiljøetaten		Videreføres	2024-2028
2.4.3	Utrede mengden og forhindre mikroplast på avveie fra forurensede snømasser og oppløst vegmerking. *Jf. Tiltak 4.4 i Tiltaksliste for plast og marinforsøpling*	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	2026-2028
2.5 Forurenset grunn og -sedimenter, og avfallsdeponier					
2.5.1	Sanering av forurenset grunn og sedimenter i Gressholmen småbåthavn.	Eiendoms- og byfornyelsesetaten	Bymiljøetaten	Justeres og videreføres	2025-2030
2.5.2	Etterdrift og overvåking av nedlagte avfallsfyllinger for å sikre forsvarlig håndtering av forurensning, inkl. overvåking av miljøpåvirkning, håndtering av sigevann, optimalisering av renseprosesser, bortleding av overvann mm. (Grønmo, Rommen, Stubberud, Kjelsrud, Huken). *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*.	Eiendoms- og byfornyelsesetaten		Nytt tiltak	Løpende
2.5.3	Oppgradering av toppdekket på Stubberud avfallsdeponi i forb. med områderegulering, med mål om reduksjon av sigevannsmengder. Helhetlig plan for tiltaket ferdigstilt 2023. Nytt toppdekke etableres av fremtidige tiltakshavere på deponioverflaten, forutsetter større kommunalfinansiering.	Eiendoms- og byfornyelsesetaten		Justeres og videreføres	2026-2050
2.6 Småbåthavner					
2.6.1	Utrede mulighet for å stille strengere miljøkrav til småbåthavner for å minimere spredning av miljøgifter og mikroplast til Oslofjorden fra vedlikehold av fritidsbåter. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*.	Bymiljøetaten	Vannområde Oslo v/temagruppe «Småbåthavner»	Nytt tiltak	2027-
2.6.2	Forvalte støtteordning for småbåthavner i Oslo for tiltak som hindrer spredning av miljøgifter og mikroplast fra vedlikehold av fritidsbåter, samt oppryddingstiltak av havbunnen ved tilhørende havneområder *Jf. tiltak 3.5 i Tiltaksliste for plast og marin forsøpling*.	Bymiljøetaten		Videreføres	2025-2028
2.6.3	Etablere en samarbeidsgruppe med representanter fra BYM og EBY, og småbåtutvalget med mål om å finne de mest effektive tiltakene for å minimere utslipp fra småbåthavner. Samarbeidsgruppen vil være en temagruppe under Vannområde Oslo.	Bymiljøetaten	Eiendoms- og byfornyelsesetaten	Videreføres	Løpende

3	MARINT BIOLOGISK MANGFOLD OG VANNKVALITET				
3.1 Fremmede arter					
3.1.1	Kartlegging og bekjempelse av fremmede marine arter, bl.a. stillehavsøsters og havnespy. *Jf. Tiltaksliste biologisk mangfold tiltak 1.2.*	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
3.1.2	Gjennomføre informasjonskampanjer opp mot båtfolk for å hindre spredning av havnespy.	Bymiljøetaten		Videreføres	2025-2026
3.2 Restaurering og habitat-/vannkvalitetforbedrende tiltak					
3.2.1	Oppdatere kartgrunnlaget for marint biologisk mangfold i Oslo kommune.	Bymiljøetaten	Oslo Havn KF	Nytt tiltak	Løpende
3.2.2	Utarbeide egnethet kart for reetablering av marine habitater og akvakultur i fjorden, og evaluere eksisterende habitatforbedrende tiltak for å konkretisere skjøtselsbehov.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	2025-2026
3.2.3	Reetablere ålegrasenger innenfor Oslo kommunes grenser. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	-2026
3.2.4	Arbeide for utvidelse av hummerfredningsområdet i Oslo kommune.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	2025-2026
3.2.5	Utrede muligheten for bruk av tunikater som naturbasert løsning for lokal forbedring av vannkvalitet i fjorden.	Bymiljøetaten	Klimaetaten	Nytt tiltak	2025.2026
3.2.6	Være pådriver for, og bidra til tverrsektorielle prosjekter med mål om å etablere habitat/vannkvalitetsforbedrende tiltak. i fjorden.	Bymiljøetaten	Oslo Havn KF	Nytt tiltak	Løpende
3.2.7	Etablere og koordinere arbeid med showroom av habitatforbedrende tiltak, med mål om utprøving av ulike metoder, samt formidling til befolkningen om miljøforholdene i Oslofjorden.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	2026-
3.2.8	Forvalte tilskuddsordningen for å bedre lokale miljøforhold i Oslofjorden. Omfatter tilskudd til lokale habitatforbedrende tiltak og/eller løsninger som kan bedre vannkvaliteten i Oslofjorden.	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	2025-2028
3.3 Arealplanleggingstiltak					
3.3.1	Utrede kommunens juridiske handlingsrom til å stille krav til arealbruk med negativ påvirkning, og miljøforberedende tiltak i sjø/vassdrag. Målet er sikring av viktige naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging. *Jf. tiltak 25 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord*	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Oppdatert og videreført	2026-2029
3.3.2	Unngå inngrep og tiltak i viktige naturområder i fjorden, samt sikre disse i arealplanlegging. Inkl.:	Plan og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Oppdatert og videreført	

	- Gjennomgang av interne rutiner for saksbehandling og rapportering knyttet til tiltak og inngrep i sjø og langs fjorden - Vurdere tiltak for å øke medarbeidernes kompetanse og kunnskapsheving. Jf. tiltak 24 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord				
3.3.3	*Sikre en streng praktisering av byggeforbud i strandsonen (PBL § 1-8) i tråd med statlige planretningslinjer for strandsonen.. Utbygging i 100-metersbeltet langs sjø bør skje gjennom kommunale arealplaner, ikke dispensasjoner. Jf. tiltak 59 i Helhetlig tiltaksplan for ren og rik Oslofjord.*	Plan og bygningsetaten		Justeres og videreføres	Løpende
3.3.4	Ulovlighetsoppfølging i strandsonen på land og ut i sjøen, inkl. overvåking og håndheving av eksisterende lover og regler for å beskytte miljøet og sikre allmennhetens tilgang.	Plan- og bygningsetaten		Nytt tiltak	Løpende
3.3.5	Implementere forbud mot nye moringer og bøyer, med krav om dispensasjon fra kommuneplanen for eventuelle unntak.	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Nytt tiltak	2025-
3.3.6	Innføre klare retningslinjer for oppankring av båter, flåter mv. i sjøen for å beskytte sjøbunnen, minimere miljøpåvirkning og sikre trygg ferdsel.	Bymiljøetaten	Oslo Havn KF	Nytt tiltak	2025-
3.3.7	Styrke tverrsektorielt samarbeidet om Oslofjorden, internt og mellom kommuner/fylkeskommuner/ staten gjennom aktivt bruk av kystsonenettverket og revisjon/oppfølging av regional plan for areal og mobilitet i Oslo og Akershus, samt regional vannforvaltningsplan.	Plan- og bygningsetaten Bymiljøetaten		Nytt tiltak	2025-
4	**TILTAK MOT MARIN FORSØPLING**				
4.1	Jobbe forebyggende mot marin forsøpling. *Jf. delmål 2 i Tiltaksliste for plast og marin forsøpling*	Oslo kommune		Nytt tiltak	Løpende
4.2	Systematisk rydde strender og elver, samt rydde områder som er vanskelig tilgjengelig. *Jf. Tiltak 3.4 i Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.*	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	Løpende
4.3	Økt innsats rettet mot fjerning av båter som er sunket eller står i fare for å synke i indre Oslofjord. *Jf. Tiltak 3.6 i Tiltaksliste for plast og marin forsøpling*	Bymiljøetaten	Oslo Havn Brann- og redningsetaten	Justeres og videreføres	Løpende

4.4	Arbeide for å fase ut bruk av eksponert isopor (EPS) som materiale i flyteelementer ved havner og private brygger i indre Oslofjord. *Jf. tiltak 3.7 i Tiltaksliste for plast og marin forsøpling.*	Bymiljøetaten		Justeres og videreføres	2023 -
5	**OVERVÅKING AV VANNKVALITET**				
5.1	Overvåkning av vannkvalitet i vannforekomster i Vannområde Oslo. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo*.	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten	Videreføres	Løpende
5.2	Overvåking av vannkvalitet i Oslo kommunes vassdrag i regi av Vann- og avløpsetaten. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Vann- og avløpsetaten		Videreføres	Løpende
5.3	Deltakelse i overvåking av Indre Oslofjord i regi av Fagrådet for vann- og avløpsteknisk samarbeid i Indre Oslofjord.	Vann- og avløpsetaten	Bymiljøetaten, Oslo Havn KF	Videreføres	Løpende
5.4	Utvide dagens overvåking i regi av Vannområde Oslo av Alna inkl. sidebekker for økt innsats på kildesporing og tiltaksrettet overvåkning i Alnavassdraget. *Jf. Tiltaksliste Vannområde Oslo.*	Bymiljøetaten	Vann- og avløpsetaten	Videreføres	Løpende

Dyrevelferd

TILTAKSLISTE DYREVELFERD 2026-2029				
Tiltak	**Hovedansvar**	**Støtte**	**Status for tiltak 2026**	**År**
1. GENERELT				
1.1 Nettverk for dyrevelferd - kommunen, Mattilsynet, politi og organisasjoner Initiere årlig samhandlingsmøte hvor kommunen inviterer Mattilsynet, politiet og organisasjoner	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	Løpende
1.2 Informasjon om tema dyrevelferd Publisere en temaside på kommunens nettsider med informasjon og relevante lenker	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	Løpende
1.3 Tilskuddsordning for dyrevelferd Tilrettelegge for at organisasjoner kan søke om støtte til tiltak som øker dyrevelferden	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
1.4 Fyrverkeri Jobbe for at det skal stilles strengere krav for å begrense bruken av fyrverkeri i Oslo.	Brann- og redningsetaten og Bymiljøetaten.		Videreføres	Løpende
1.5 Mottakssenter for smådyr Stille kommunal tomt til rådighet til Dyrebeskyttelsen Norge avd. Oslo og Akershus som skal ta imot ville smådyr.	Dyrebeskyttelsen Norge avd. Oslo og Akershus		Videreføres	Løpende
2. SELSKAPSDYR				
2.1 Øke kompetansen til kommunalt ansatte i oppsøkende virksomheter Etablere rutiner for ansatte i oppsøkende etater om hva de skal gjøre dersom de ser brudd på dyrevelferdsloven.	Sykehjemsetaten, Velferdsetaten, Brann- og redningsetaten og bydelene		Nytt tiltak	Løpende
2.2 ID-merking og kastrering av kjæledyr	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel			2025

Oppfordre staten til å utrede muligheten for en refusjonsordning for dyreeiere, til både kastrering og ID-merking, herunder vurdere hva kommunen har hjemmel til på egen grunn.				
2.3 Friområder for hund Etablere flere friområder for hund.	Bymiljøetaten	Bydelene	Videreføres	Løpende
3. PRODUKSJONSDYR				
3.1 Krav til dyrevelferd ved innkjøp Stille krav til god dyrevelferd når kommunen kjøper kjøtt og animalske produkter, for eksempel gjennom krav til dyrevernmerking.	Alle virksomheter		Videreføres	Løpende
3.2 Redusert kjøttforbruk og økt andel plantebasert mat Alle kommunens kantiner skal ha minst tre kjøttfrie dager i uka og alltid ha et varmt vegansk alternativ når varmmat serveres. Det skal etterstrebes at samtlige kantiner som serverer mat til kommunens medarbeidere skal følge føringen.	Alle virksomheter		Videreføres	Løpende
3.3 Kommunale besøksgårder Dyrevelferd skal være tema i undervisningsoppleggene.	Bymiljøetaten	Aktuelle bydeler	Videreføres	Løpende
4. VILLE DYR				
4.1 Hogst i hekketiden Be staten om strengere regulering av regelverk for å minimere hogst i hekketida	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel		Nytt tiltak	2025
4.2 Forhindre viltpåkjørsler Fortsette vinterfôring av hjortevilt i Maridalen og Sørkedalen ved store snømengder. Oppfordre staten til samarbeid om oppskalering av vinterfôring også andre steder i kommunen for å forhindre påkjørsler av vilt på statlige veier. Undersøke muligheten for å tilrettelegge for faunapassasjer på veier og jernbaner for å hindre påkjørsler av ville dyr.	Bymiljøetaten og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel		Nytt tiltak	2025
4.3 Unngå bruk av skadefelling og skuddpremie i viltforvaltningen Oslo kommune vil fortsette å være restriktive med å gi tillatelse til skadefelling, samt unngå bruk av skuddpremie.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
4.4 Forsøpling som fører til unødig lidelse 4.4.1 Fiskesnører og -kroker	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende

Gjennomføre informasjonstiltak rettet mot fiskemiljøer, og ved mye brukte fiskeplasser, om å ta med seg avkappede fiskesnører- og kroker gjennom den pågående satsingen på opprydning av plast og marin forsøpling. 4.4.2 Dyrerusken Fortsette kampanjen Dyrerusken - "Våre skjulte naboer", rettet mot elever i 1.-4. klasse som fokuserer på hvor viktig søppelrydding er for dyrevelferd.				
4.5 Piggtråd og gamle gjerder Informere grunneiere om å fjerne gamle og ulovlige piggtrådgjerder som oppdages.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
4.6 Båndtvang for hund Vedta forskrift om ekstraordinær båndtvang i visse perioder.	Bymiljøetaten		Videreføres	Løpende
4.7 Katt og små ville dyr Informere katteeiere på temasiden med informasjon om dyrevelferd om den negative påvirkningen jakt på bestandene av mindre pattedyr, fugl, amfibier og reptiler har.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak	Løpende
4.8 Duepigger og andre fugleavvisende tiltak Be kommunale eiendomsbesittere om å fjerne duepigger og evt. andre fugleavvisende tiltak som kan føre til unødige påkjenninger på kommunale bygg, jf. dyrevelferdsloven § 15 første ledd, samt oppfordre andre som forvalter bygg i Oslo kommune om å gjøre det samme. Ved behov for bruk av fugleavvisende tiltak skal alternativer som ikke skader fuglene brukes, som for eksempel fuglespiral.	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel		Nytt tiltak	2025
4.9 Alternativer til duetårn Eksperimentere med alternativer til duetårn, slik som redebokser og duehus/duepaviljonger, i områder duene allerede bruker og i utforming av nye fasader og bruer.	Bymiljøetaten	Aktuelle bydeler og organisasjoner		

Gåstrategi

GÅSTRATEGI				
Nr	**Tiltak**	**Hovedansvar**	**Støtteansvar**	**Status for tiltak**
1. KOMMUNIKASJON OG PÅVIRKNING				
1.1 SAMARBEID OG SAMSKAPNING				
1.1.1	**Kartlegging av tellinger og data** Tellinger og data er viktig for å synliggjøre gående i enkeltprosjekter, og for å kunne prioritere hvor det er behov for oppgradering av fysisk infrastruktur eller økt driftsnivå. Tellinger av gående/gangstrømmer gjøres i dag i enkeltprosjekter uten at disse dataene samles ett sted etter prosjektslutt. Kommunen har heller ingen faste tellepunkter eller datainnsamlingsrutiner for gående. Det er behov for å kartlegge hvilke virksomheter som sitter på data og/eller tellinger av gangstrømmer og gående, for å systematisere og tilgjengeliggjøre dette innad i kommunen.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten Helseetaten Klimaetaten Ruter	Nytt tiltak
1.1.2	**Systematisk gjennomgang av kommunens innbyggerundersøkelser** I videreutviklingen av resultatindikatorer og nøkkeltall, vil det være hensiktsmessig å kartlegge hvilke data kommunen henter inn om relevante forhold for gående gjennom ulike innbyggerundersøkelser. I gåstrategien heter det også at det skal gjennomføres en holdningsundersøkelse. Før dette gjøres, er det nødvendig å gå gjennom kommunens allerede eksisterende innbyggerundersøkelser, deriblant Folkehelseundersøkelsen i Oslo, Reisevaneundersøkelsen, Innbyggerundersøkelsen og Bymiljøetatens bymiljøundersøkelse. Bymiljøundersøkelsen skal revideres i 2026. Dette gir muligheten til å utforme den slik at den gir større nytte i arbeidet med gange.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten Helseetaten Klimaetaten Ruter	Nytt tiltak
1.1.3	**Utrede insentiver overfor private, frivillige og ideelle aktører** Å løse de store samfunnsflokene fordrer bidrag fra både offentlig, privat og frivillig sektor. Gjennom ulike insentiver kan kommunen stimulere andre aktører til å fremme aktiv og grønn mobilitet. Dette mulighetsrommet bør vurderes nærmere.	Bymiljøetaten	Klimaetaten Bydelene Helseetaten	Nytt tiltak
1.1.4	**Videreføre samarbeid fra tiltakslistearbeidet på tvers av fagmiljøer og etater** Det påbegynte samarbeidet om gange i kommunen vil videreføres for å sikre at gående sine interesser blir ivaretatt i planlegging. Å styrke kommunikasjonen på tvers av kommunen kan bidra til mer effektive planprosesser og økt kunnskapsdeling på tvers av fagmiljøer, sektorer og virksomheter.	Bymiljøetaten	Klimaetaten Plan- og bygningsetaten Helseetaten Eiendoms- og	Videreføres

			byfornyelses etaten Oslobygg KF Ruter Sporveien Bydelene	
1.2 KOMMUNIKASJON OG MOBILITETSPÅVIRKNING				
1.2.1	**Temaside om gange på kommunens nettsider** Det planlegges å opprette en temaside om gange på kommunens nettsider. Formålet med nettsiden er både å informere Oslos innbyggere om planlagte og pågående prosjekter som bidrar til å øke gangvennligheten i byen, samt publisere innhold som kan inspirere innbyggerne til å gå.	Bymiljøetaten	Klimaetaten Plan- og bygningsetaten Helseetaten	Nytt tiltak
1.2.2	**Innarbeide gange som informasjonspunkt på nettsidene til Bymiljøetatens prosjekter** Gange vil innarbeides som informasjonspunkt på nettsidene til Bymiljøetatens prosjekter. Formålet er å synliggjøre prosjekter som bidrar til økt gangvennlighet, samt å vise tilbake til temasiden om gange for mer informasjon på kommunens nettsider.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak
1.2.3	**Publisere saker på KlimaOslo.no som fremhever Oslo som gåby** For å synliggjøre mulighetene til fots i Oslo, og inspirere til mer gange, vil det publiseres saker som fremhever Oslo som gåby på KlimaOslo.no. Bidragsytere kan være både Klimaetaten og Bymiljøetaten.	Klimaetaten	Bymiljøetaten	Nytt tiltak
1.2.4	**Produsere holdningsskapende og informativt innhold i sosiale medier** Det vil produseres holdningsskapende innhold i sosiale medier (SoMe) som retter seg mot å forbedre samspillet mellom gående og syklende. Dette kan eksempelvis innebære informative videoer om vikepliktsregler for myke trafikanter i ulike trafikksituasjoner.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak
1.2.5	**Budskap på Ruters digitale flater** Budskap på digitale flater som Ruter forvalter på busser, trikker og holdeplasser. Budskapene kan for eksempel rette seg mot å erstatte de korte kollektivreisene med reiser til fots. Et slikt tiltak kan være hensiktsmessig å teste ut på strekninger med trengsel på kollektiv, og kan også være formålstjenlig i et folkehelseperspektiv.	Ruter	Bymiljøetaten Helseetaten	Nytt tiltak
1.2.6	**Utarbeide kart over skoleveistrekninger i bydel Grorud** Bydel Grorud skal, i samarbeid med barne- og ungdomsskolene, utarbeide et kart som viser oversikt over hvilke veistrekninger som er skolevei for flest barn i bydelen. Dette vil synliggjøre aktuelle strekninger for fremtidige infrastruktur- og driftstiltak.	Bydel Grorud		Nytt tiltak
1.2.7	**«Gå til skolen»-kampanje i bydel Grorud** Bydel Grorud vil hjelpe skolene i bydelen med å spre kunnskap til elever og foreldre om helsefordeler ved	Bydel Grorud		Nytt tiltak

	å gå til og fra skolen gjennom en årlig kampanje hver høst. Tiltaket kan bidra til økt aktiv mobilitet blant barn og unge.			
1.2.8	**Tilgjengeliggjøre kart over bydelens turmål og utleiemuligheter i bydel Sagene** Bydel Sagene skal tilgjengeliggjøre kart som viser oversikt over bydelens turmål og muligheter for leie av grunn og lokaler. Dette vil synliggjøre lokale muligheter for gåturer, opphold og rekreasjon i bydelen.	Bydel Sagene		Videreføres
2. EN GANGVENNLIG BYSTRUKTUR				
2.1 NÆRHETSBYEN OG GODE FORBINDELSER TIL KOLLEKTIV				
2.1.1	**Tilgjengeliggjøre gangtilgjengelighetsanalysen som er utviklet i forbindelse med kommuneplanens arealdel som interaktive kart, og etablere hvordan analysen brukes i plansaker og prosjekter** Som del av arbeidet med kommuneplanens arealdel ble det utarbeidet en analyse av gangtilgjengelighet til målpunkter i hele Oslo. Analysen viser hvor det er god og mindre god tilgjengelighet til ulike typer målpunkter. Analysen er et godt underlag for å jobbe videre med "Nærhetsbyen" i planer og prosjekter, samt prioritere målrettede tiltak for å forbedre gangtilgjengeligheten i ytre by. Dette handler blant annet om å redusere barrierer og omveier for de gående.	Plan- og bygningsetaten	Bymiljøetaten	Nytt tiltak
2.1.2	**Forbedre tilkomst for gående til holdeplasser** Gåing er et viktig bindeledd i byens transportsystem. Ved å tilrettelegge for bedre tilkomst til holdeplasser for gående, tilgjengeliggjøres også kollektivtilbudet for flere. Det vil gjennomføres en utredning av holdeplass-struktur i 2025/26 som skal kobles tydelig til gåstrategien. Med bakgrunn i utredningen vil det identifiseres og prioriteres gangakser eller snarveier som trenger oppgradering for å gi bedre adkomst til holdeplasser for gående. Arbeidet skal resultere i et felles verktøy for Bymiljøetaten, Sporveien og Ruter.	Ruter	Bymiljøetaten Sporveien	Nytt tiltak
2.2 ET FINMASKET GANGNETT MED GOD KVALITET				
2.2.1	**Definere gangnettet i Oslo** Det skal lages et kart som viser hvordan gangnettet henger sammen, og som definerer ulike typer gangforbindelser. På sikt vil dette kunne brukes som grunnlag for prioriteringer av fysiske gangetiltak, samt drift av gangnettet. Arbeidet forutsetter både datainnsamling og flere kartlegginger. I tillegg til en mer effektiv prioritering av tiltak, vil grunnlaget brukes til å vurdere gåendes behov mot andre transportformer på både system- og gatenivå.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten Ruter Eiendoms- og byfornyelses-etaten	Nytt tiltak
2.2.2	**Oppgradering og bygging av infrastruktur for gående** Gjennom snarveiprosjektet i Bymiljøetaten vil flere snarveier oppgraderes i 2026. Snarveiene bidrar til å redusere omveier for de gående og gjør det enklere og mer effektivt å bevege seg	Bymiljøetaten		Videreføres

	til fots. Det vil i tillegg være aktuelt å gjennomføre oppgraderinger eller bygging av infrastruktur for gående i gater og byrom, som eksempelvis fortausutvidelse og -oppgradering.			
2.3 TILGJENGELIGHET FOR ALLE				
2.3.1	**Kompetanseheving og felles forståelse for universell utforming** Bymiljøetaten jobber med å øke kompetansen innen universell utforming, for å sikre at dette hensynet alltid ligger til grunn i planlegging av fysiske tiltak. Kompetansehevingen kan innebære kursing, rådgivning, veiledning og kunnskapsdeling, med fokus på å øke forståelsen for universell utforming og dermed sikre gode og helhetlige løsninger. Det vil startes et arbeid med å utarbeide en eksempelsamling for både kunstige og naturlige ledelinjer. Formålet med prosjektet er å skape et felles formspråk, i form av felles løsninger for ledelinjer i kommunen, som kan bidra til å øke lesbarheten i byen for flere innbyggere.	Bymiljøetaten	Ruter Plan- og bygningsetaten	Videreføres
2.3.2	**Gjennomføre tiltakspakker for universell utforming** Basert på et kartleggingsarbeid som har blitt gjennomført på universell utforming, vil det utarbeides tiltakspakker for å utbedre universell utforming i gater som Bymiljøetaten forvalter. Tiltakspakkene vil rulleres hvert år.	Bymiljøetaten		Videreføres
2.3.3	**Kartlegging av benker** I 2025 og 2026 vil det gjennomføres en kartlegging av benker i Oslo, og kvaliteter ved disse (ulike former for tilrettelagte sitte- og hvilemuligheter). I tillegg vil prosjektet se nærmere på hvordan benker bør utformes slik at de blir mer aldersvennlige og ivaretar ulike brukergruppers behov. Kartleggingen vil synliggjøre hvor i byen det er behov for flere aldersvennlige benker i Oslo, og ligge til grunn for etablering og oppgradering av flere tilrettelagte sitte- og hvilemuligheter.	Bymiljøetaten	Helseetaten Bydelene Ruter	Videreføres
3. TRYGGERE OMGIVELSER OG REDUSERE BILTRAFIKK				
3.1 TRAFIKKSIKKERHET OG SOSIAL TRYGGHET				
3.1.1	**Fartsgrenseprosjektet: Sette ned fartsgrensen på det kommunale veinettet** Bymiljøetaten har gjennomført en systematisk kartlegging av gater med 40/50/60-sone som kan settes ned til 30-sone. I første kartlegging har 107 strekninger blitt vurdert som aktuelle for å sette ned fartsgrensen. Arbeidet med å redusere fartsgrenser på strekningene som har blitt identifisert, starter opp i 2025. Dette arbeidet vil fortsette i 2026.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.1.2	**Innsiktsprosjekt om samspill** Det er nødvendig å hente inn mer kunnskap om hvordan vi kan tilrettelegge for et godt samspill mellom de myke trafikantene i byen. På bakgrunn av dette, er det igangsatt et prosjekt i 2025 som ser nærmere på faktorer som påvirker samspillet mellom gående og syklende. Prosjektet vil ta for seg effekten av ulike	Bymiljøetaten		Videreføres

	fysiske og myke tiltak rettet mot samspill, og videre vurdere om det er tiltak som kan være aktuelle å teste ut i Oslo. Prosjektet vil fortsette i 2026.			
3.1.3	**CyWalk: Innsiktsprosjekt om eneulykker** Oslo kommune deltar i forskningsprosjektet CyWalk, som gjennomføres av Transportøkonomisk Institutt med en rekke offentlige samarbeidspartnere. Prosjektet registrerer eneulykker/fallulykker som rapporteres på legevakten i Oslo. Datamaterialet fra prosjektet vil gi kunnskap om hvor, når og hvorfor det skjer fallulykker, og kan benyttes som grunnlag for prioritering av trafikksikkerhets- og driftstiltak.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.2 DRIFT OG VEDLIKEHOLD				
3.2.1	**Digitalt kart over drift- og forvaltningsansvar på gangnettet** Det skal utarbeides et digitalt kart over drifts- og forvaltningsansvar, samt driftsnivå på gangnettet i Oslo. Det er flere kommunale aktører som har ansvar for drift av hver sine arealer i byen. Hensikten er å identifisere kritiske punkt med delt ansvar som trenger ekstra koordinering, og viktige punkt og strekninger på gangnettet som ikke vinterdriftes i dag. Dette kan bidra til å ivareta et sammenhengende gangnett ved større snøfall, og redusere barrierer for de gående. I tillegg vil kartet bli brukt for å identifisere arealer der det er mulig å effektivisere vinterdriften. Dette innebærer for eksempel å identifisere og prioritere turveistrekninger og trapper som bør være åpne for ferdsel på vinterstid.	Bymiljøetaten	Eiendoms- og byfornyelses etaten Sporveien Oslobygg KF Statens vegvesen	Nytt tiltak
3.2.2	**Styrket prioritering av gående ved vinterdrift** Snøhauger går ikke bare utover fremkommeligheten, men også trafikksikkerheten for gående. Bymiljøetaten jobber i dag med å forbedre snøryddingsarbeidet etter store snøfall, blant annet ved å se på hvilke krav som stilles i nye driftskontrakter. Dette er spesielt viktig ved gangfelt, kollektivholdeplasser, HC-plasser og der det er smale fortau. Gående skal ha høyest prioritet i dette arbeidet.	Bymiljøetaten		Videreføres
3.3 REDUSERE HINDRINGER I GANGSONEN				
3.3.1	**Kampanje om grøntvedlikehold langs skoleveier** Vegetasjon som hekker og trær bør klippes ut mot fortausarealene i forbindelse med skolestart i august. Vegetasjonen skal ikke være til hinder for trygg ferdsel. Tiltaket bidrar til at særlig barn både ser, og blir sett, ved å ivareta siktlinjer for alle trafikantgrupper. Dette tiltaket er særlig aktuelt ved kryss og avkjørsler langs skoleveier. Mange hekker og trær ut mot kommunale veier er i privat eie. I forbindelse med skolestart, vil det gjennomføres en kampanje som oppfordrer innbyggere i Oslo til å klippe hekken før skolestart.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak
3.3.2	**Merke opp parkeringsareal for utleie-elsparkesykler** Det vil etableres flere fysisk oppmerkede parkeringsareal for utleie-elsparkesykler. I tillegg vil det	Bymiljøetaten		Videreføres

	fortløpende vurderes virtuelle parkerings- og parkeringsforbudssoner. Formålet med tiltaket er å ivareta fremkommeligheten og fri ferdselssone for gående på gangarealer.			
4. ATTRAKTIVE OMGIVELSER				
4.1 FORTETTE MED KVALITET				
4.1.1	**Utarbeide en arkitekturveileder for Oslo som bidrar til å øke kvaliteten i omgivelsene, og dermed gjør det mer attraktivt å bevege seg til fots i byen.** Plan- og bygningsetaten utarbeider en arkitekturveileder for Oslo på bestilling fra Byrådsavdelingen for byutvikling. Veilederen skal fungere som et nyttig arbeidsverktøy, og blant annet bidra til at byen fortettes med estetisk kvalitet og at ny bebyggelse utformes på en imøtekommende og menneskevennlig måte.	Plan- og bygningsetaten	Klimaetaten	Videreføres
4.2 MER BYLIV				
4.2.1	**Stimulere til flere bylivstiltak i Oslo gjennom satsing på grønne gater, lekeplasser og levende byrom** Videreføre satsingen på grønne gater, lekeplasser og levende byrom. Flere at tiltakene bidrar til reduksjon av biltrafikk og gjør det mer attraktivt å gå. Et av tiltakene som gjennomføres i regi av prosjektet, innebærer å videreføre bylivsgata på nedre Grünerløkka.	Bymiljøetaten		Videreføres
4.2.2	**Bylivsaksen Kirkegata - Markveien** Etter Karl Johans gate, er bylivsaksen Kirkegata – Markveien – Torggata den viktigste i Oslo. Opprustning av Markveien har planlagt byggestart i 2027. Det er også satt i gang forprosjekt for opprustning av Kirkegata mellom Myntgata og Prinsens gate.	Bymiljøetaten	Plan- og bygningsetaten	Videreføres
4.3 GRØNNE GANGFORBINDELSER				
4.3.1	**Rehabilitering av turveier** Det er planlagt å gjennomføre flere tiltak langs eksisterende turveier i parker og friområder i 2026. Tiltakene omfatter punktvis rehabilitering og oppgradering, som for eksempel utbedring av dekker. Tiltakene skal blant annet bidra til at turveiene blir mer tilgjengelige, og tryggere og attraktive å bruke.	Bymiljøetaten		Nytt tiltak
4.3.2	**Opparbeide parkgater i Oslo** På bestilling fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel (MOS), har Bymiljøetaten i 2025 startet opp et arbeid med å undersøke mulighetene for å etablere parkgater og mer natur i byen. Parkgater er gater og byrom hvor grå arealer gjøres om til områder med beplantning, trær og natur. Parkgatene skal bidra til triveligere nabolag og invitere til mer aktivitet, og skal være attraktive både som grønne målpunkter og ferdselsårer.	Bymiljøetaten	Klimaetaten	Nytt tiltak